یکپارچگی در اندیشه و فرایند پژوهش نگاهی فلسفی و منطقی

مهری پریرخ
دانشگاه فردوسی مشهد

اسفند ۱۳۸۸

محورهای بحث

- نگاهی انتقادی به مشکلات پژوهش
- پژوهش علمی
- پژوهش و تفکر منطقی
- کلیت گرایی (هولیسم)
- پژوهش بعنوان یک سیستم / کلیت
- تفکر یکپارچه
- پژوهش و تفکر منطقی
- استدلال قیاسی
- استدلال استقرایی
- مدل مفهومی برای طراحی نقشه پیشبرد پژوهش و کنترل یکپارچگی

نگاهی انتقادی به مشکلات پژوهش

- عدم وجود مسأله در برخی از پژوهشها
- همپوشانی سؤال پژوهش و مسأله
- همپوشانی سؤال (های) پژوهش با فرضیه ها
- عدم توجه به هدف نهایی و یا نقش پژوهش در افزودن به دانش موجود
- عدم هماهنگی بین ابزارهای پژوهش
- توجه به یک بعد و یا ابعاد محدودی از واقعیت
- عدم توجه به حل مسأله در ارائه یافته ها و پیشنهادها
- به دیگر سخن عدم وجود انسجام و یکپارچگی
- عدم تولید دانش و توصیف ساده اطلاعات بدست آمده

پژوهش علمی

- مجموعه ای از فعالیتهای نظام مند که بر اساس قوانین و اصولی مشخص انجام می پذیرد تا به **کشف نظم، بی نظمی یا رابطه هایی بینجامد**
- علم عملی عقلانی و استدلالی است، بنابراین پژوهش بر اساس روش منطقی شکل می گیرد
- پژوهش به صورت یک کل متحد می باشد

11 از پژوهشگر انتظار می رود که فردی منطقی باشد
1; 2010/02/28

پژوهش و تفکر منطقی

- گر چه انسان قدرت تعقل و منطق دارد، ولی می تواند دچار خطا و لغزش شود،
- انسان نیازمند قانون و چارچوبی برای تفکر است تا دچار خطا نشود،
- پژوهشی که از روش منطقی پیروی کند، در صورتی که بر نظریه صحیح بنا شده باشد، دچار خطا نمی شود وپژوهشی است علمی،
- منطق چارچوب لازم را برای جلوگیری از خطا برای انسان فراهم می کند،
- منطق شاخه ای از فلسفه است و چگونگی استدلال و تفکر صحیح را می آموزد.

کلیت گرایی (هولیسم)

بر ساختار یک سیستم اشاره دارد و یک سیستم را مجموعه ای از اجزای تشکیل دهنده خود می داند

- هر جزئی در این سیستم بر اساس رابطه، نقش و کارکرد آن با دیگر اجزا قابل تفسیر است،

- هر جزء با دیگر اجزاء دارای رابطه دو جانبه است،

پژوهش بعنوان یک سیستم/ کلیت

- مجموعه ای از اجزاء و فرایندهایی است که در پیوند با یکدیگر قرار دارند و به دنبال حل مسأله ای خاص و هدفی تعیین شده می باشند،
- هر جزء دارای ماهیت وجودی خاص خود است و از قوانین پژوهش تبعیت می کند،
- تمام عناصر پژوهش بر اساس رابطه آنها با دیگر اجزاء قابل تعریف هستند و حیات آن به این رابطه ها بستگی دارد،
- تمام عناصر و اجزاء دارای رابطه دو جانبه با یکدیگر می باشند.

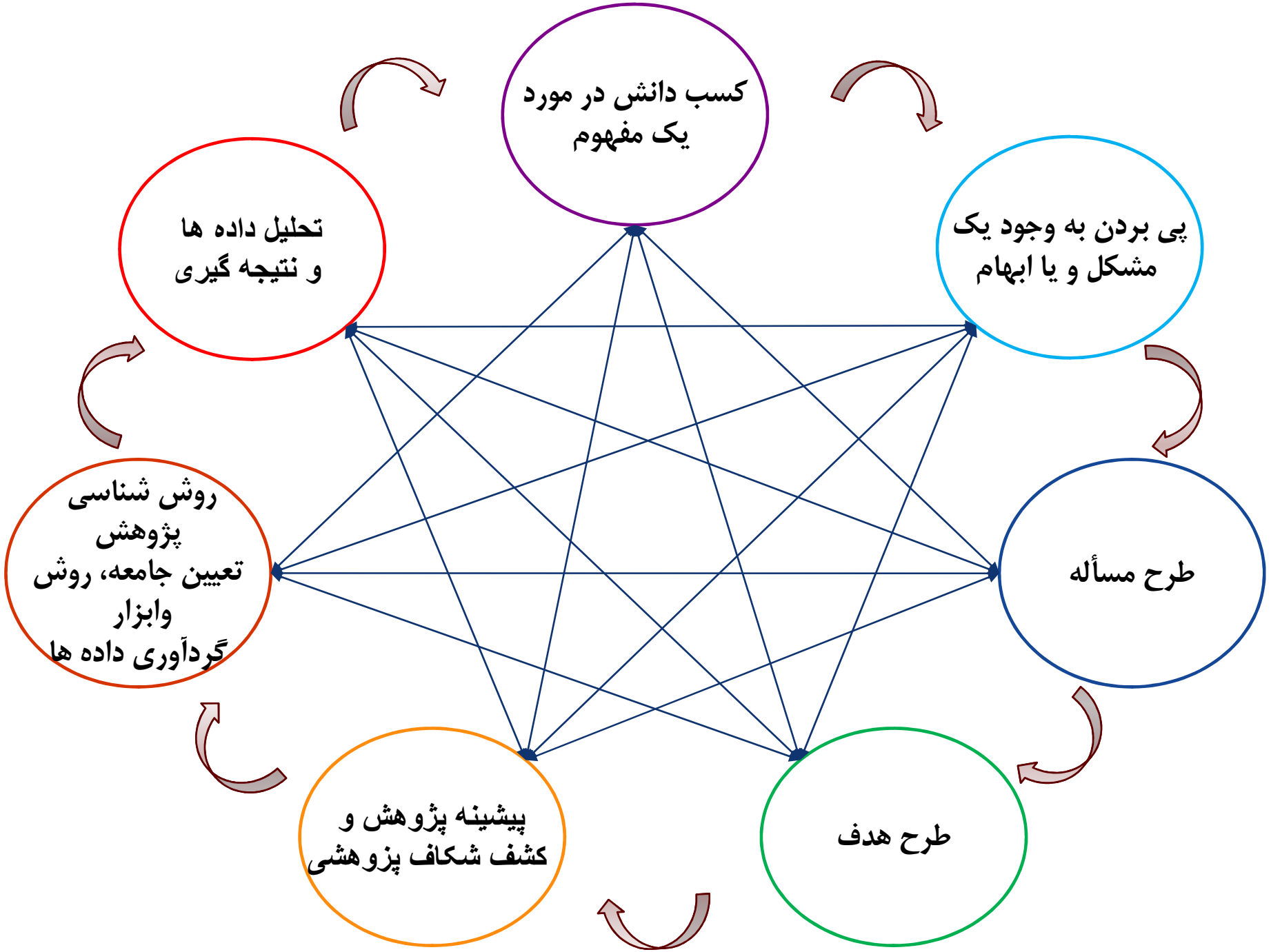
کسب دانش در مورد
یک مفهوم
پی بردن به وجود یک
مشکل و یا ابهام
طرح مسأله
طرح هدف
پیشینه پژوهش و
کشف شکاف پژوهشی
روش شناسی
پژوهش
تعیین جامعه، روش
وابزار
گردآوری داده ها
تحلیل داده ها
و نتیجه گیری

تفکر یکپارچه

- شامل مهارتهای فکری پیچیده ایست که تمام عوامل مرتبط با هم را برای رسیدن به نتیجه در نظر می گیرد،
- فرایند فکری است که در مورد چگونگی عملکرد شناخت بوجود می آورد،
- دیدگاه های نظری و عناصر مربوطه را تعیین و چگونگی ارتباط آنها را مشخص می کند،
- روابط علی را مورد تجزیه و تحلیل قرار می دهد،
- زمان زیادی صرف تعیین نظریه ها، عناصر و چگونگی ارتباط بین آنها می کند (تصمیم گیری و تعیین نقشه راه).

کاربرد تفکر یکپارچه در پژوهش

- در تفکر یکپارچه در پژوهش، باید ابتدا مطالعه کرد و مبنای دانشی را غنی ساخت،
- مشکل کرا شناسایی کرد،
- مسأله را طراحی کرد،
- تمام عناصر و عواملی که در ایجاد مشکل می توانند دخالت داشته باشند شناسایی کرد،
- رابطه بین عوامل و عناصر را بررسی و شناسایی کرد ،
- عناصر وعواملی که در کنترل پژوهشگر نیستند حذف و مواردی که با هدف همخوان است در نظر گرفت،
- بر اساس اصول و قوانین پژوهش به بررسی واقعیتها در مورد آن عناصر وعوامل پرداخت.

ویژگیهای عمده رویکرد کلی گرا، یکپارچه و سیستمی در فرایند پژوهش

- ارائه دانش در نگاه کل گرایانه به موضوع،
- ایجاد کنترل بیشتر بر فرایند پژوهش به منزله یک کل منسجم،
- کشف ارتباط اجزای (بخش‌های) پژوهش با هم،
- نگاه هدفمند به دلایل وجودی هر بخش در کل پژوهش،
- نگاه تحلیلی و انتقادی به هر بخش در ارتباط با ساختار کل پژوهش،

استفاده از استدلال و منطق در پیشبرد فرایند پژوهش و کنترل تحقق اهداف و رسیدن به حل مسأله

استدلال قیاسی در پژوهش

- با بهره جویی از قوانین معین منطق، از نظریه های کلی به واقعیتهای جزئی می رسد،
- ابزار پیوستن نظریه را به مشاهده فراهم می‌آورد،
- پژوهشگر را قادر می‌سازد که از طریق نظریه‌های موجود، قیاس کند که چه پدیده و چه ویژگی (هایی) از یک پدیده را باید مشاهده کند،
- به منزله نتیجه گیری بالا به پائین شناخته شده است.

استدلال قیاسی

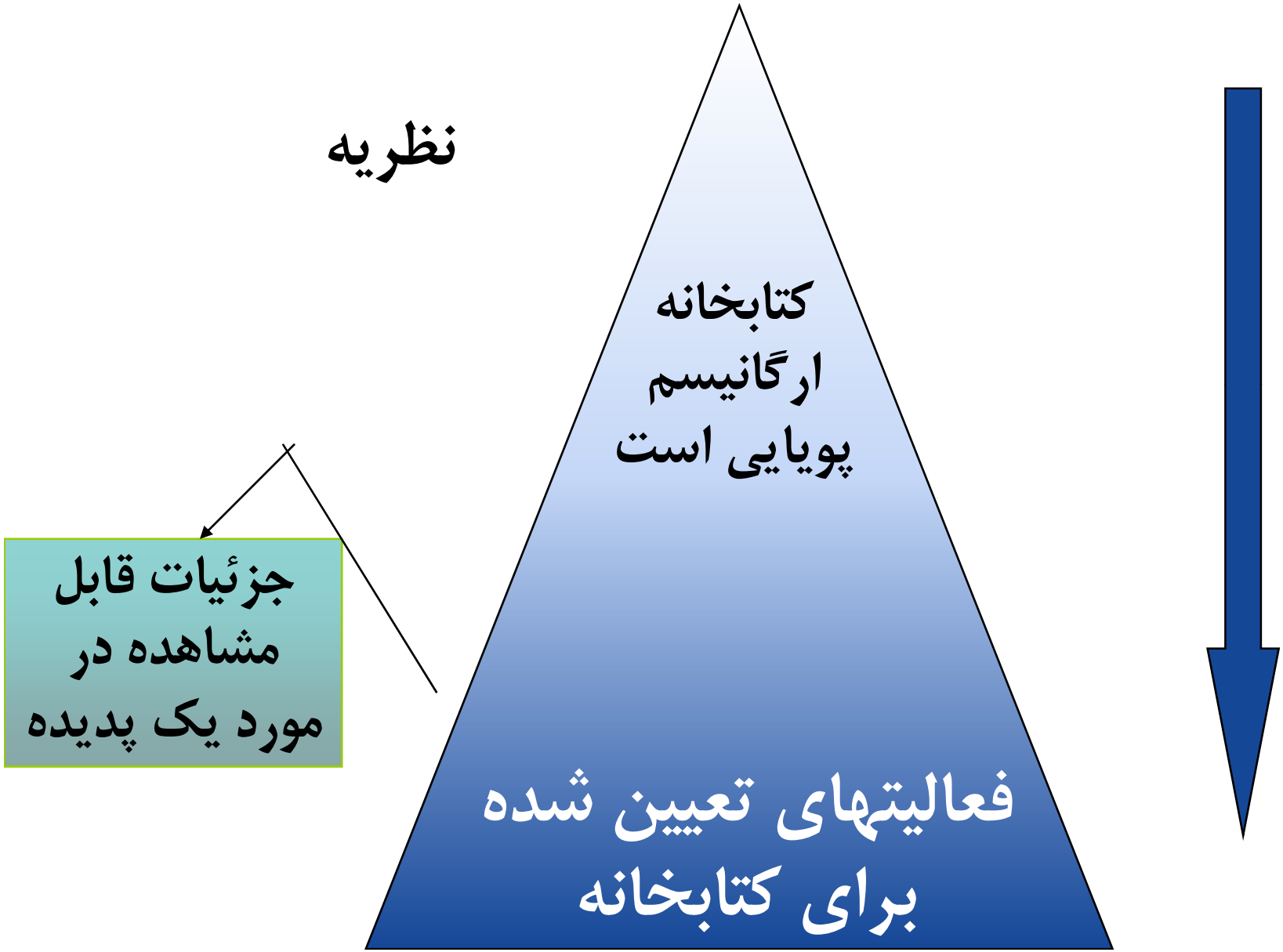

استدلال استقرایی

- مشاهده جزئیات مربوط به پدیده ها و نتیجه گیری،
- نتیجه از طریق موارد مشاهده شده و تعمیم آنها به کل حاصل می‌شود،
- نتایج براساس واقعیهایی بیان می شود که از طریق مشاهده مستقیم جمع‌آوری شده اند،
- به منزله نتیجه گیری پائین به بالا نیز شناخته شده است.

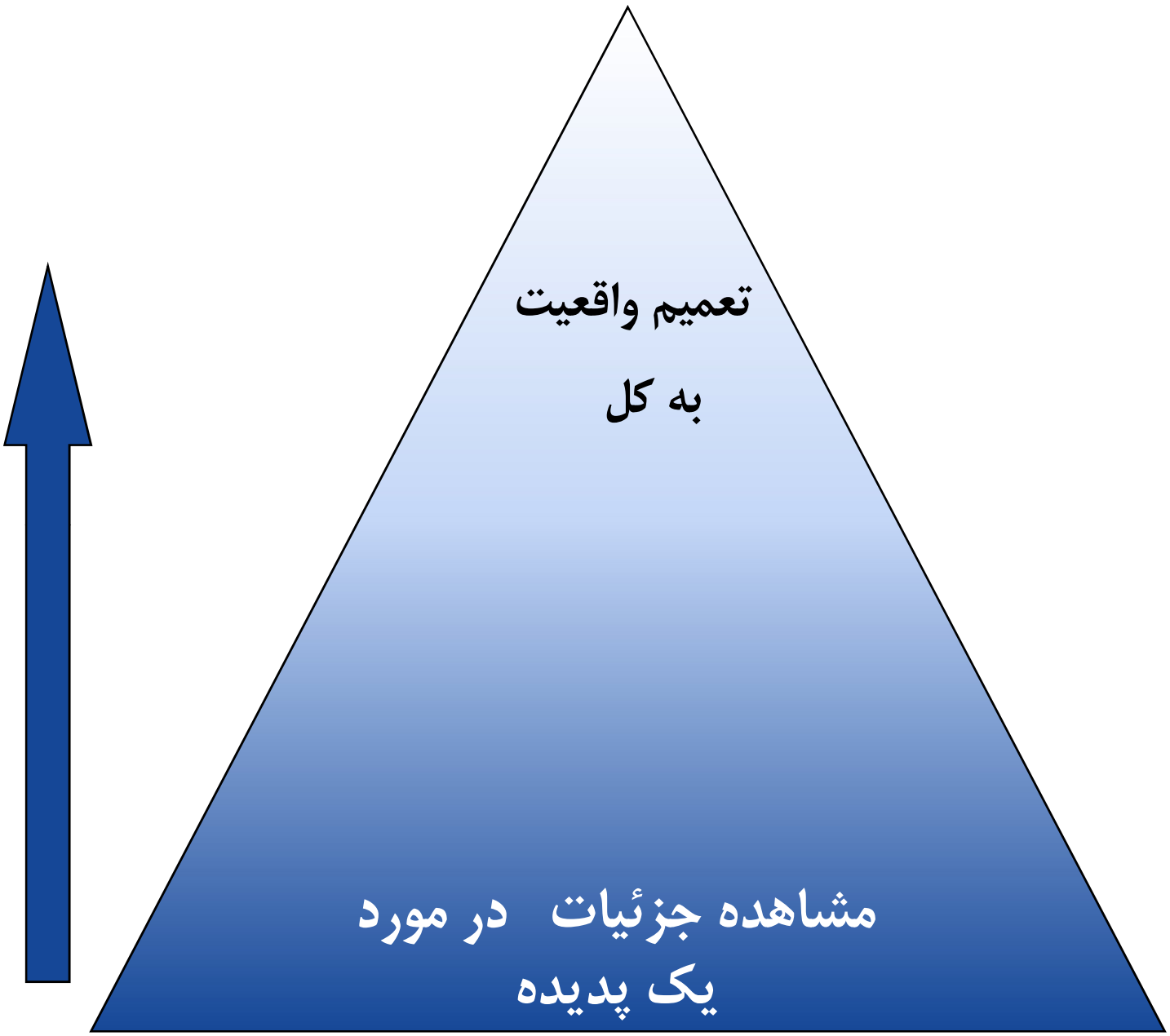
تعمیم واقعیت
به کل
مشاهده جزئیات در مورد
یک پدیده

فرایند پژوهش

مطالعه نظریه ها،
پی بردن به مشکل و طرح مسأله

طرح هدف، سؤال (ها) و/یا فرضیه (ها)

تعیین متغیرها

تعیین روش پژوهش و
ابزار(هاي) گردآوري اطلاعات

مشاهده و کشف واقعیت

نتیجه گیری و حل مسأله

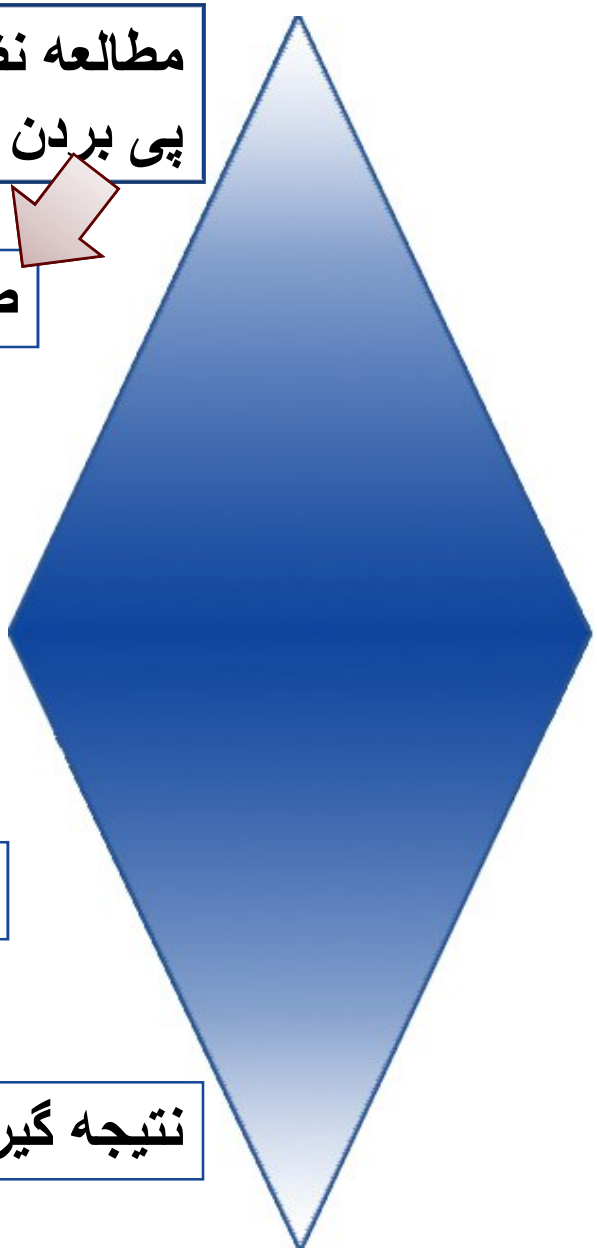

فرایند مشاهده پذیرکردن واقعیت

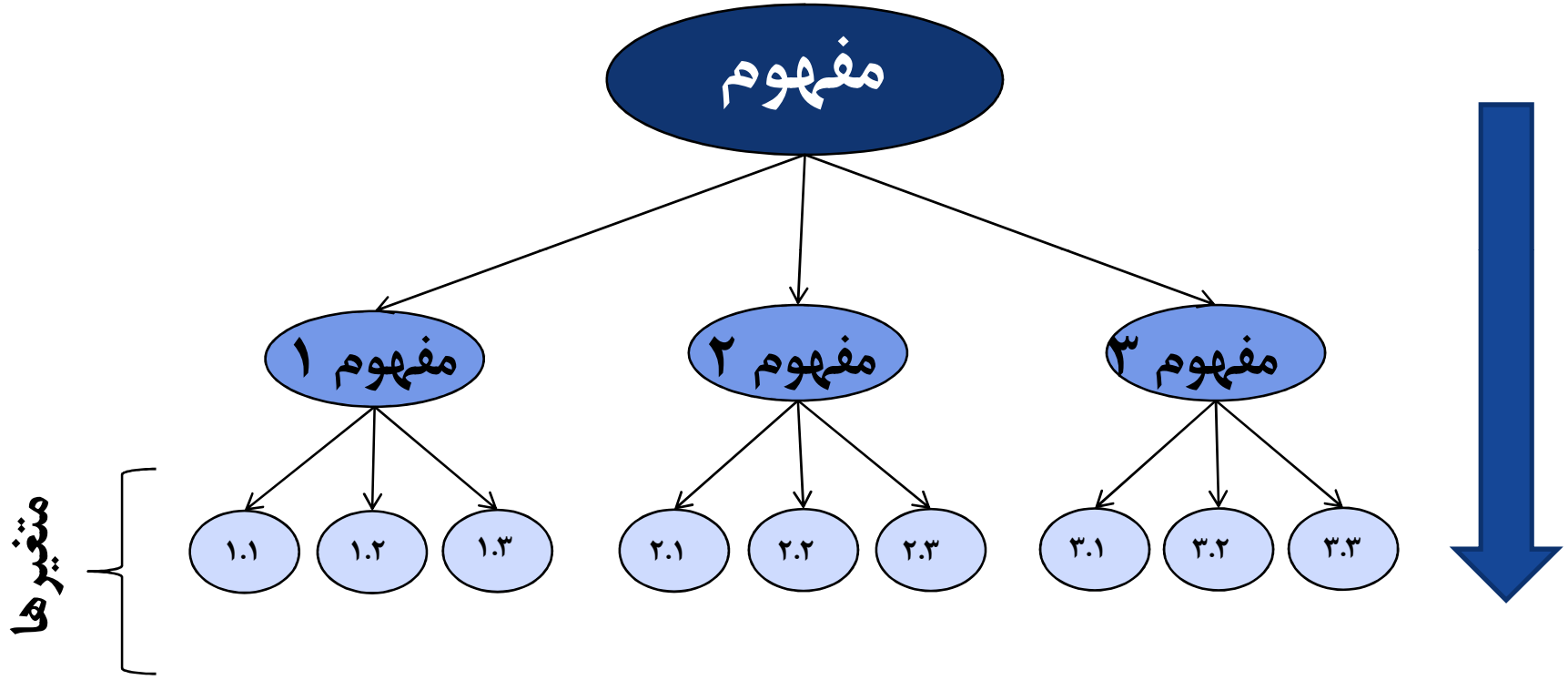

یک تجربه

- رسانه های جمعی می تواند ابزاری برای آموزش جامعه باشد. ولی میزان استفاده محدود است
-
- مسئله: میزان استفاده جامعه از رسانه های جمعی به چه میزانی است. مردم در استفاده از رسانه ها چه هدفهایی را دنبال می کنند؟

- سوال: در استفاده از رسانه ها مردم چه هدفهایی را دنبال می کنند؟
- فرضیه: قشرهای مختلف جامعه به یک میزان از رسانه ها استفاده نمی کنند

فرایند مشاهده پذیرکردن واقعیت

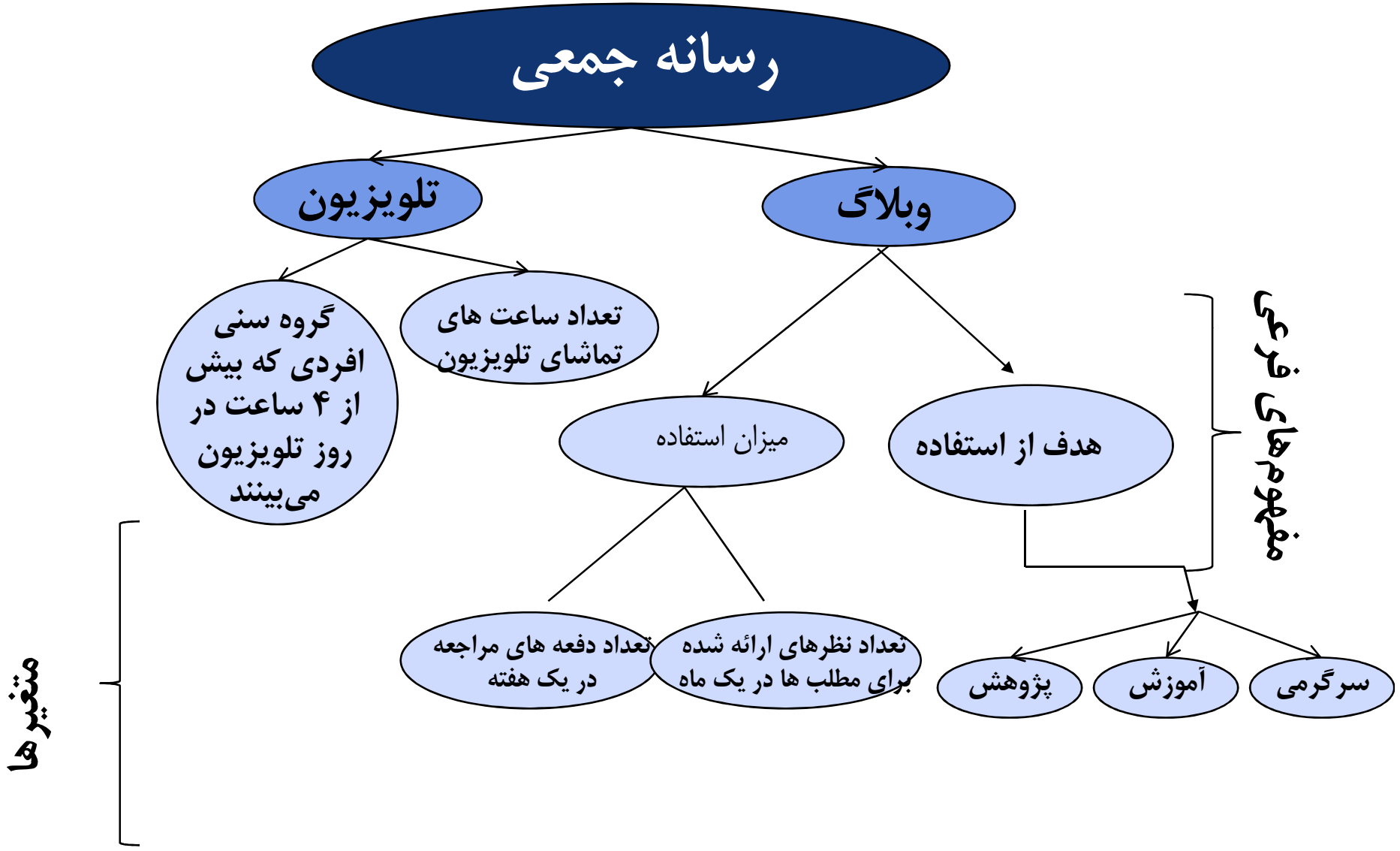

فرایند مشاهده پذیرکردن واقعیت

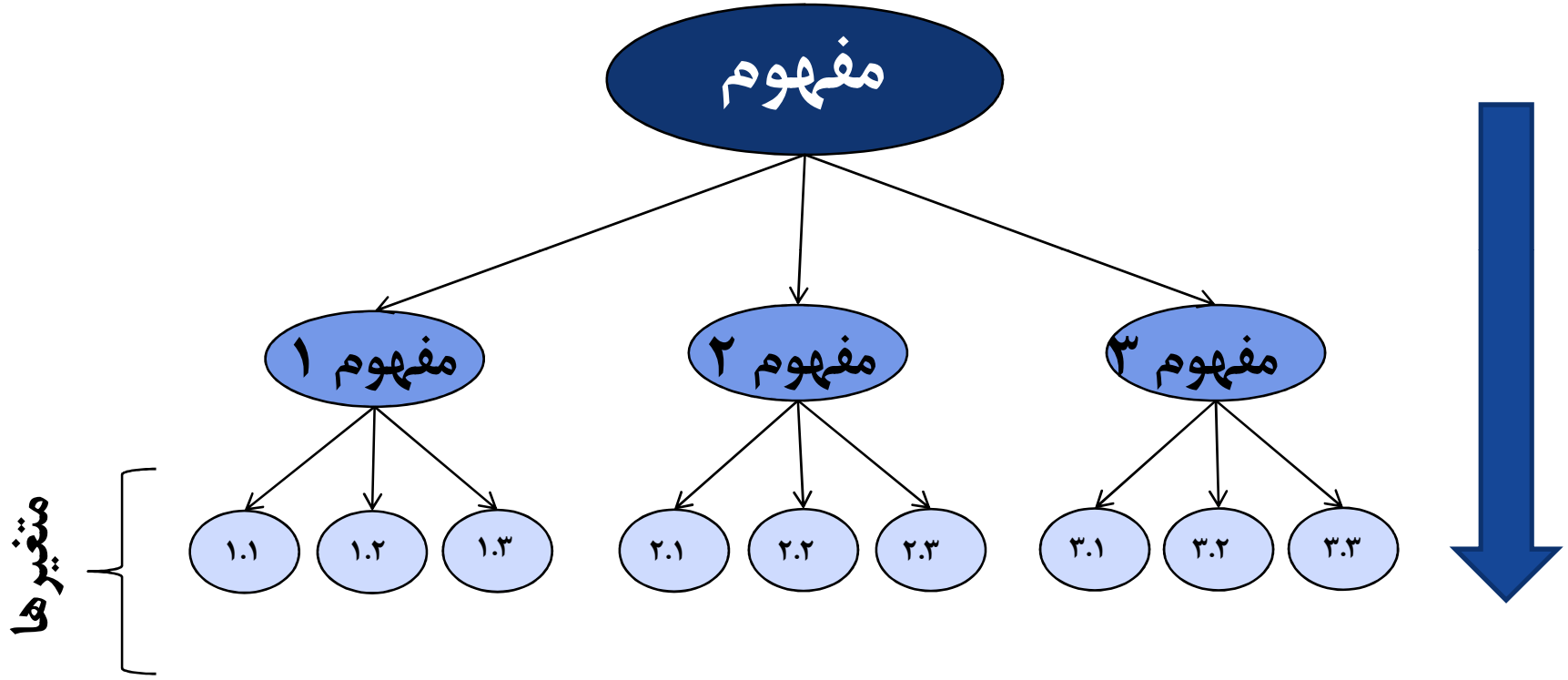

فرایند تحلیل و نتیجه گیری

- مفهم ۱= متغیر ۱.۱ + متغیر ۱.۲ + متغیر ۱.۳
- مفهم ۲= متغیر ۲.۱ + متغیر ۲.۲ + متغیر ۲.۳
- مفهم ۳= (متغیر۳.۱ + متغیر۳.۲ + متغیر۳.۳)
- مفهم کلی = مفهم ۱+ مفهم ۲ + مفهم ۳
- مفهم کلی = ((متغیر ۱.۱ + متغیر ۱.۲ + متغیر ۱.۳) + (متغیر ۲.۱ + متغیر ۲.۲ + متغیر ۲.۳) + (متغیر۳.۱ + متغیر۳.۲ + متغیر۳.۳))

فرایند تحلیل و نتیجه گیری

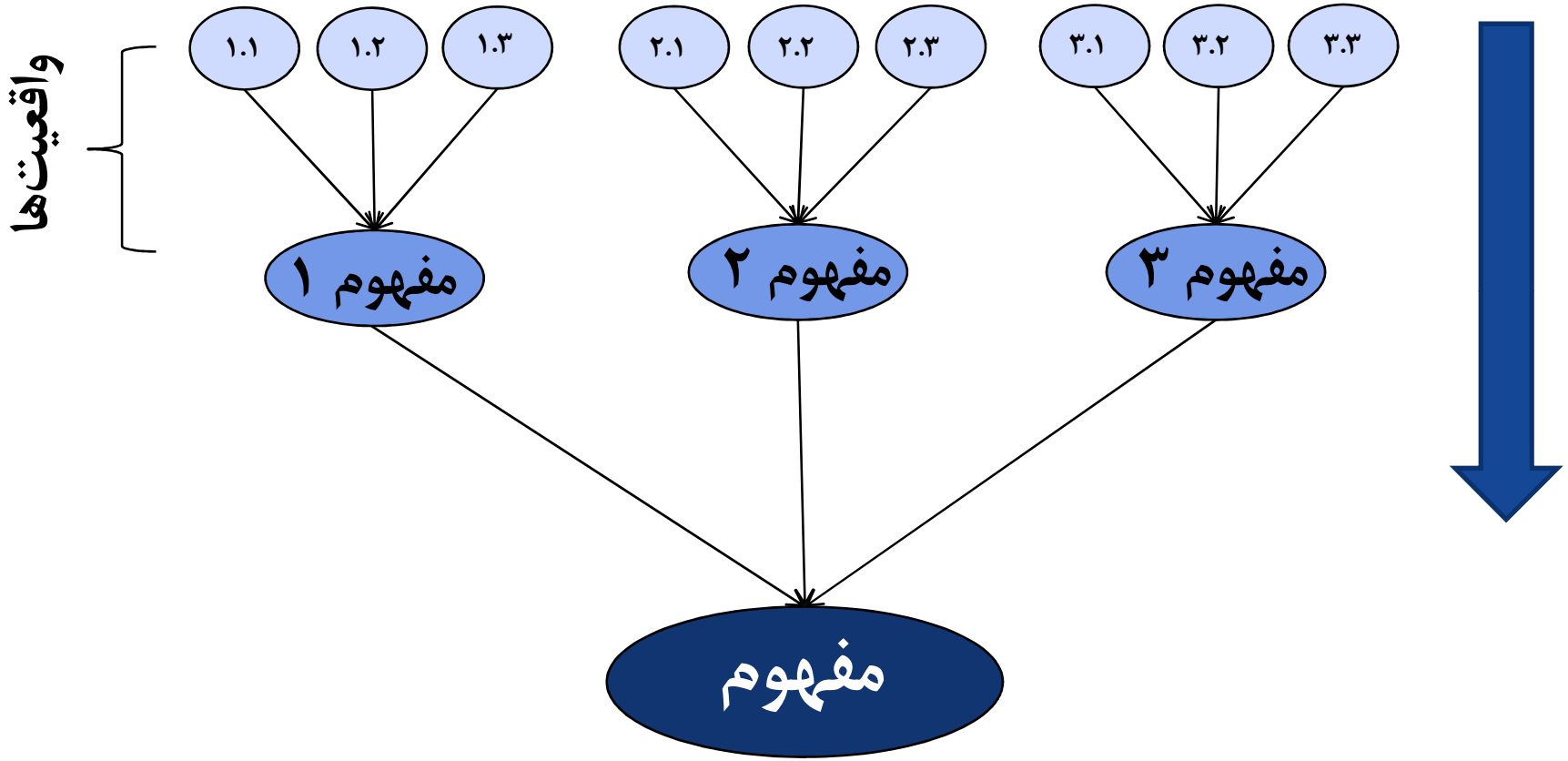

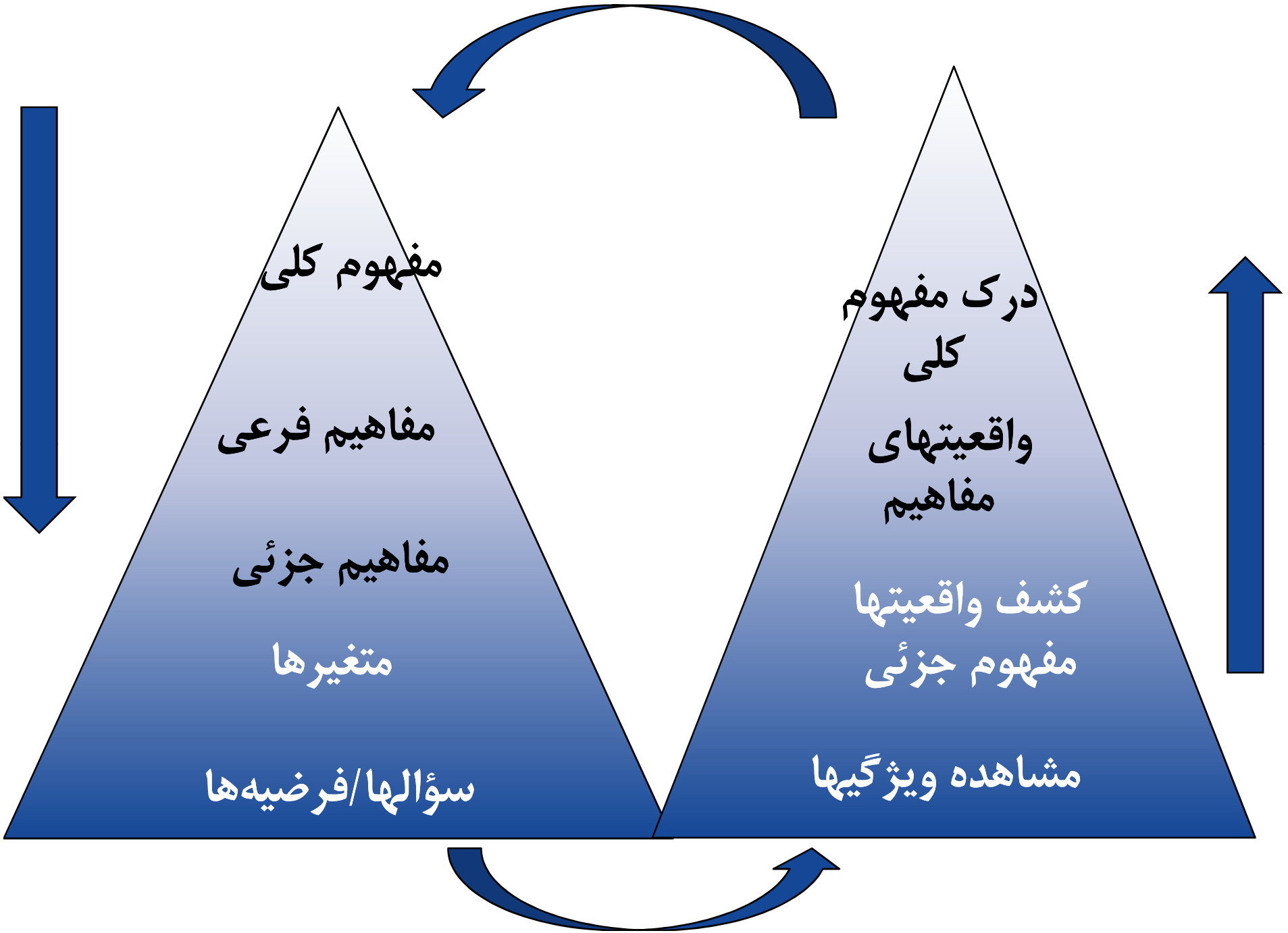
مفهوم کلی
مفاهیم فرعی
مفاهیم جزئی
متغیرها
سؤالها/فرضیه‌ها
درک مفهوم کلی
واقعیتهای مفاهیم
کشف واقعیتها
مفهوم جزئی
مشاهده ویژگیها

نگاهی به یک تجربه دیگر

مسأله

آیا مخزن شکل گرفته در دانشگاه دارای معیارهای لازم می باشد؟

سؤالهای پژوهش

۱. وضعیت مخزن سازمانی دانشگاه فردوسی مشهد (از نظر محتوا، مدیریت، خط مشی، نظام و شبکه) چگونه است؟

۲. چه معیارها و فرایندهایی باید در تدوین سیاستها و خط مشهای لازم برای طراحی مخزن سازمانی مورد توجه باشد؟

۳. اعضاء هیأت علمی چه مشکلات و موانعی برای واگذاری تولیدات علمی به مخزن سازمانی دانشگاه دارند؟

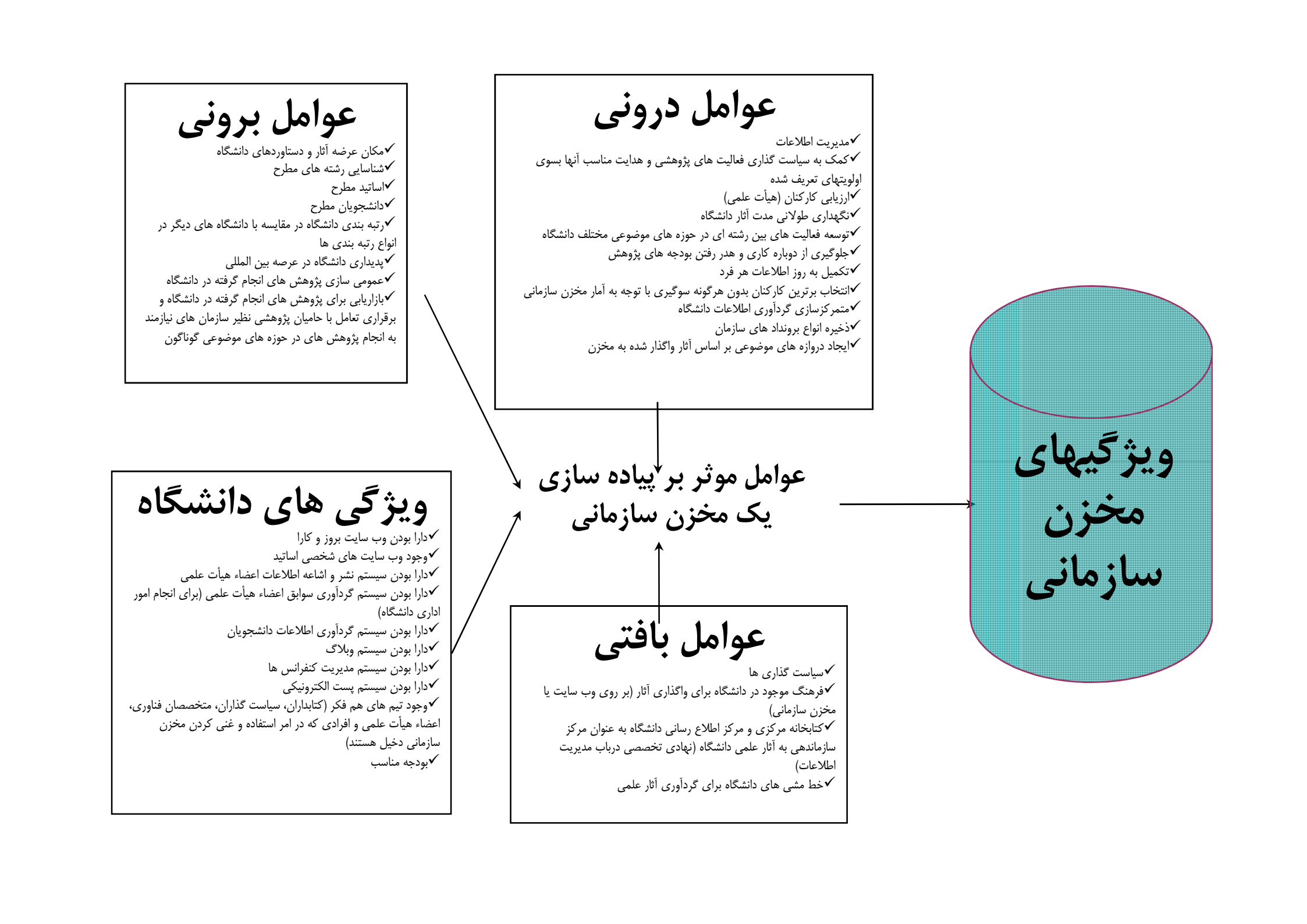
عوامل برونی
✓مکان عرضه آثار و دستاوردهای دانشگاه
✓شناسایی رشته های مطرح
✓اساتید مطرح
✓دانشجویان مطرح
✓رتبه بندی دانشگاه در مقایسه با دانشگاه های دیگر در انواع رتبه بندی ها
✓پدیداری دانشگاه در عرصه بین المللی
✓عمومی سازی پژوهش های انجام گرفته در دانشگاه
✓بازاریابی برای پژوهش های انجام گرفته در دانشگاه و برقراری تعامل با حامیان پژوهشی نظیر سازمان های نیازمند به انجام پژوهش های در حوزه های موضوعی گوناگون
عوامل درونی
✓مدیریت اطلاعات
✓کمک به سیاست گذاری فعالیت های پژوهشی و هدایت مناسب آنها بسوی اولویتهای تعریف شده
✓ارزیابی کارکنان (هیأت علمی)
✓نگهداری طولانی مدت آثار دانشگاه
✓توسعه فعالیت های بین رشته ای در حوزه های موضوعی مختلف دانشگاه
✓جلوگیری از دوباره کاری و هدر رفتن بودجه های پژوهش
✓تکمیل به روز اطلاعات هر فرد
✓انتخاب برترین کارکنان بدون هرگونه سوگیری با توجه به آمار مخزن سازمانی
✓متمرکزسازی گردآوری اطلاعات دانشگاه
✓ذخیره انواع برونداد های سازمان
✓ایجاد دروازه های موضوعی بر اساس آثار واگذار شده به مخزن
ویژگیهای مخزن سازمانی
عوامل موثر بر پیاده سازی یک مخزن سازمانی
ویژگی های دانشگاه
✓دارا بودن وب سایت بروز و کارا
✓وجود وب سایت های شخصی اساتید
✓دارا بودن سیستم نشر و اشاعه اطلاعات اعضاء هیأت علمی
✓دارا بودن سیستم گردآوری سوابق اعضاء هیأت علمی (برای انجام امور اداری دانشگاه)
✓دارا بودن سیستم گردآوری اطلاعات دانشجویان
✓دارا بودن سیستم وبلاگ
✓دارا بودن سیستم مدیریت کنفرانس ها
✓دارا بودن سیستم پست الکترونیکی
✓وجود تیم های هم فکر (کتابداران، سیاست گذاران، متخصصان فناوری، اعضاء هیأت علمی و افرادی که در امر استفاده و غنی کردن مخزن سازمانی دخیل هستند)
✓بودجه مناسب
عوامل بافتی
✓سیاست گذاری ها
✓فرهنگ موجود در دانشگاه برای واگذاری آثار (بر روی وب سایت یا مخزن سازمانی)
✓کتابخانه مرکزی و مرکز اطلاع رسانی دانشگاه به عنوان مرکز سازماندهی به آثار علمی دانشگاه (نهادی تخصصی درباب مدیریت اطلاعات)
✓خط مشی های دانشگاه برای گردآوری آثار علمی

مدلهای پیشنهادی برای استفاده از تفکر منطقی در پیشبرد فرایند پژوهش و کنترل صحت آن

مدل طراحی فرایند پژوهش

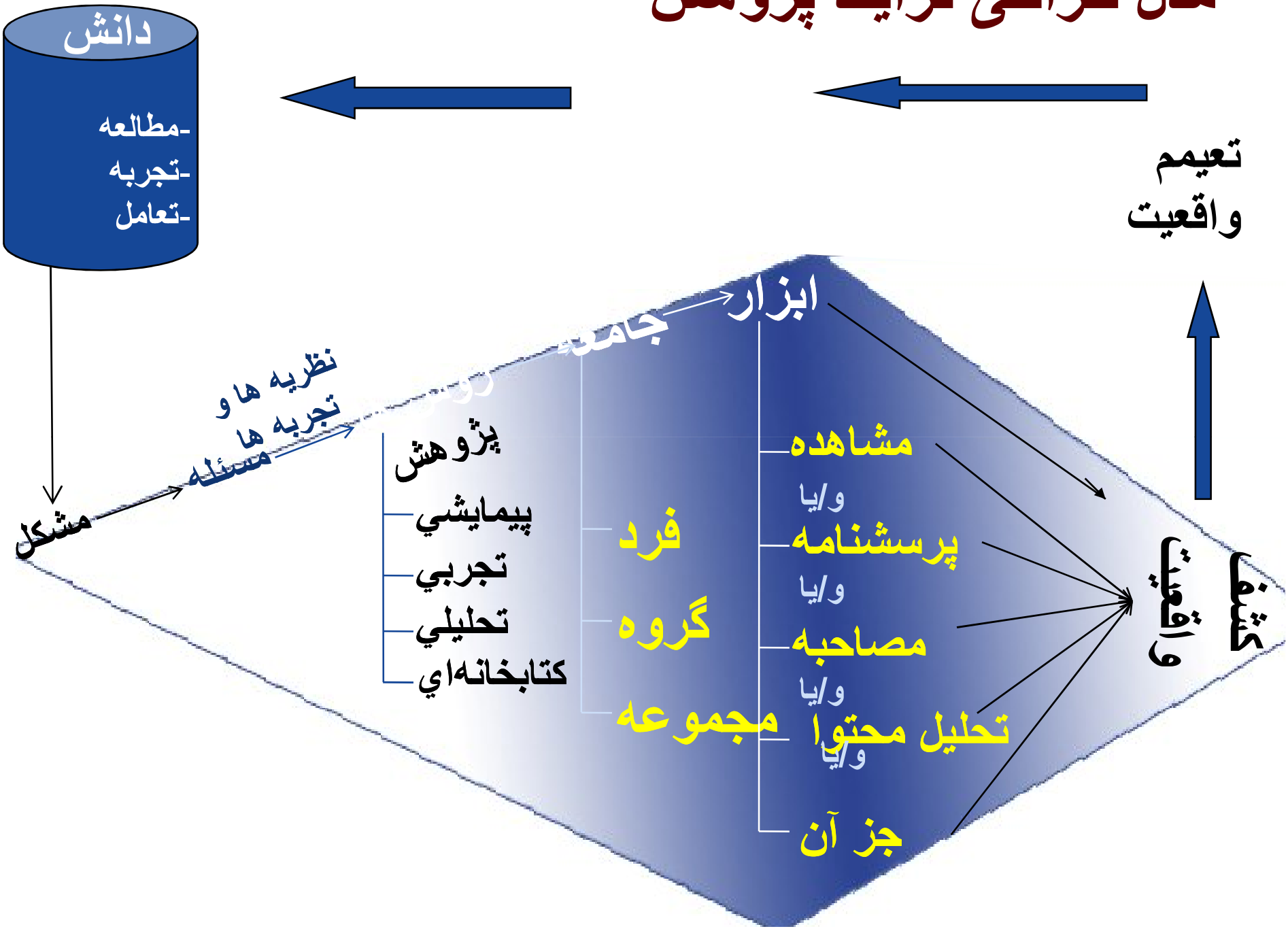

مدل کنترل یکپارچگی

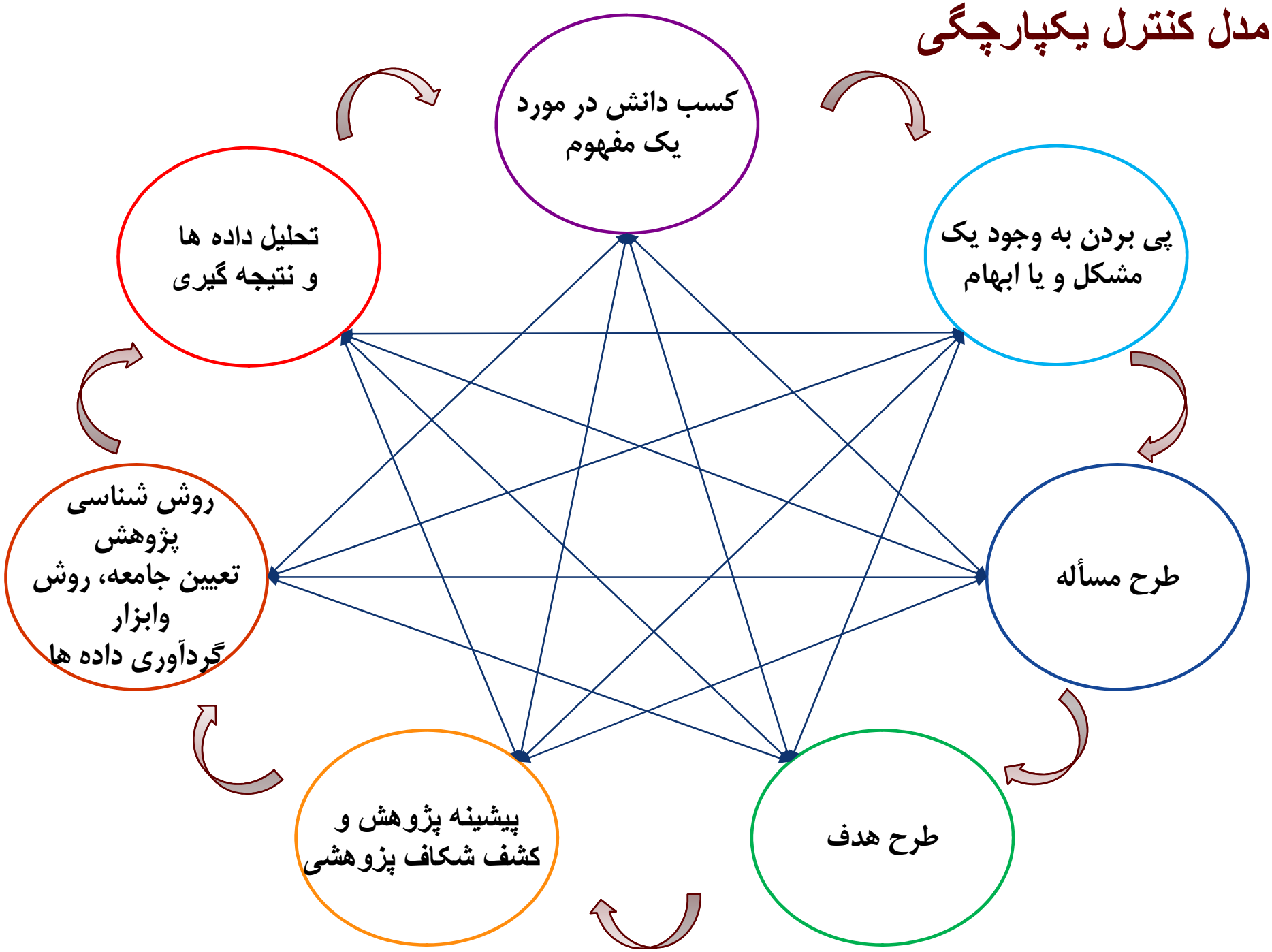

از توجه شما سپاسگزارم